

ارتباط زورگویی سایبری و بهزیستی روانشناختی دانش‌آموزان مدارس متوسطه‌ی دوم شهر اصفهان

مصطفی امینی رارانی^۱، زهرا حیدری^۲، ملیحه کاهی^۳

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: رفتار زورگویی، یکی از مشکلات روزافزون در بین نوجوانان است که با هدف آسیب رساندن به دیگران یا بکارگیری وسایل الکترونیکی انجام می‌شود. لذا لازم است بطور مشخص چگونگی و میزان نقش‌های متمایز آن (زورگویی سایبری، قربانی زورگویی سایبری) در ارتباط با ابعاد مختلف بهزیستی روانشناختی تبیین شود. بنابراین این پژوهش با هدف تعیین ارتباط زورگویی سایبری و بهزیستی روانشناختی دانش‌آموزان مدارس متوسطه دوم شهر اصفهان صورت گرفت.

روش‌ها: این مطالعه از نوع مقطعی و جامعه‌ی آماری شامل دانش‌آموزان دبیرستانی اصفهان در سال ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بود. ۱۰۵۱ دانش‌آموز با نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب با حجم انتخاب شدند و داده‌ها با یک چک‌لیست و دو پرسش‌نامه (زورگویی سایبری آنتونیا، مقیاس ۱۸ سؤالی بهزیستی روانشناختی ریف) جمع‌آوری گردید.

یافته‌ها: بین زورگویی سایبری و بهزیستی روانشناختی و ابعاد آن (به جز استقلال و ارتباط مثبت با دیگران)، رابطه‌ی معکوس و معنی‌دار وجود داشت. بین قربانی سایبری و بهزیستی روانشناختی و ابعاد آن (به جز هدفمندی) رابطه‌ی عکس و معنی‌دار وجود داشت.

نتیجه‌گیری: نوجوانان درگیر در زورگویی و قربانی سایبری در معرض پیامدهای نامطلوب و کاهش بهزیستی روانشناختی هستند و لازم است والدین، معلمان و مسئولین سازمان آموزش و پرورش به خوبی از نحوه‌ی مشارکت نوجوانان در زورگویی و همچنین پیامدها و متغیرهای تأثیرگذار بر آن آگاه شوند.

واژگان کلیدی: زورگویی سایبری؛ قربانی سایبری؛ بهزیستی روانشناختی

ارجاع: امینی رارانی مصطفی، حیدری زهرا، کاهی ملیحه. ارتباط زورگویی سایبری و بهزیستی روانشناختی دانش‌آموزان مدارس متوسطه‌ی دوم شهر اصفهان. مجله دانشکده پزشکی اصفهان ۱۴۰۳؛ ۴۲ (۷۷۳): ۵۴۵-۵۵۲.

مقدمه

پیام‌رسان‌ها و شبکه‌های اجتماعی مجازی به دلیل پاندمی کووید-۱۹، وقوع زورگویی سایبری روند افزایشی داشته است (۵-۷). زورگویی سایبری، تأثیر منفی بر دانش‌آموزان دارد (۸) و از منظر آسیب‌های اجتماعی، می‌تواند مولد و تشدیدکننده‌ی مشکلات و رفتارهای ضد اجتماعی در دنیای واقعی گردد و بنابراین بهزیستی روانشناختی (Psychological well being) افراد جامعه و از جمله دانش‌آموزان را متأثر گرداند (۹).

زورگویی شامل زورگویی سایبری (مثل ارسال پیام‌های آزاردهنده)، زورگویی جسمانی و کلامی (مثل تنه زدن، سوءاستفاده کلامی) و زورگویی غیرمستقیم (مثل پخش شایعات مخرب علیه دیگران) است (۴). زورگویی سایبری در نقش‌های متفاوتی شامل زورگویی سایبری (Cyberbully)، قربانی زورگویی سایبری

دوره‌ی نوجوانی به دلیل تغییرات سریع رشدی و عاطفیت تأثیر مهم در زندگی فرد دارد که موجب بروز مشکلات ناسازگاری رفتاری و هیجانی می‌شود (۱). با استفاده‌ی فزاینده از شبکه‌های اجتماعی و در دسترس بودن دائمی دستگاه‌های رایانه‌ای برای کودکان و نوجوانان و امکان ارتباط مداوم با سایر نقاط جهان، انواع جدیدی از روابط و رفتارهای اجتماعی در حال ظهور و توسعه هستند (۲)، اگرچه استفاده از شبکه‌های اجتماعی، فرصت خوبی برای ارتباط با دیگران فراهم می‌کند، با این وجود آسیب‌هایی را نیز برای افراد درگیر به‌ویژه برای کودکان و نوجوانان به همراه دارد و زورگویی سایبری یکی از این آسیب‌ها است (۳، ۴).
با توسعه‌ی تکنولوژی، گوشی‌های همراه و ترویج استفاده از

۱- دانشیار، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

۲- استادیار، گروه اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده‌ی بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

۳- دانشجوی دکترا، کمیته‌ی تحقیقات دانشجویی، دانشکده‌ی مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.

نویسنده‌ی مسؤول: ملیحه کاهی؛ دانشجوی دکترا، کمیته‌ی تحقیقات دانشجویی، دانشکده‌ی مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

Email: Malih.491979@gmail.com

می‌تواند ریسک ناخوشی روانشناختی شامل علائم افسردگی و اضطراب و همچنین بهزیستی روانشناختی پایین را افزایش دهد. در مورد چگونگی پیشگیری یا بهبود پیامدهای منفی زورگویی سایبری، مطالعاتی انجام شده است (۲۶-۲۴)، با این حال، یافته‌های مطالعات موجود بطور کامل همخوان نیستند و بنابراین انجام تحقیقات بیشتر به وضوح مورد نیاز است. با توجه به مطالب گفته شده می‌توان بیان کرد، گرچه تحقیقات زیادی، ارتباط زورگویی سایبری را با جنبه‌های گوناگون ناخوشی‌های روانشناختی بررسی کرده‌اند، هنوز کمبود مطالعات (بخصوص در ایران) با تمرکز بر اینکه چطور نقش‌های متمایز زورگویی سایبری با پیامدهای منفی ارتباط دارند احساس می‌شود. بنابراین این مطالعه، با هدف تعیین ارتباط بین زورگویی سایبری و نقش‌های گوناگون آن با بهزیستی روانشناختی در دانش‌آموزان دبیرستانی شهر اصفهان در ایران انجام شد.

روش‌ها

این مطالعه مشاهده‌ای از نوع مقطعی است که برای بررسی ارتباط بین زورگویی سایبری و بهزیستی روانشناختی در دانش‌آموزان دبیرستانی شهر اصفهان انجام شد و با توجه به زیاد بودن تعداد سؤالات پرسش‌نامه‌ها حدود ۲۰ نفر به ازای هر سؤال انتخاب و ۱۰۵۱ دانش‌آموز از دبیرستان‌های دخترانه و پسرانه شهر اصفهان با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند. شهر اصفهان دارای ۶ ناحیه‌ی آموزشی است که در مرحله‌ی اول همه این نواحی شش‌گانه به عنوان طبقات انتخاب شدند. با توجه به همه‌گیری کرونا و رعایت محدودیت‌های فاصله‌گذاری اجتماعی، در مقطع زمانی گردآوری داده‌ها، کلاس‌های مدارس در ایران به صورت آنلاین برگزار می‌شد. بنابراین در این مطالعه، پرسش‌نامه‌ها به صورت الکترونیک توزیع و تکمیل شدند. در ابتدا، پرسش‌نامه‌ها توسط مراجع ذیصلاح اداره کل آموزش و پرورش استان اصفهان مورد تأیید قرار گرفت. سپس نسخه‌ی الکترونیکی پرسش‌نامه‌ها و لینک گوگل فرم پرسش‌نامه‌ها از طریق اتوماسیون اداری بطور رسمی در هر ناحیه برای مدیران ۶ دبیرستان منتخب (۳ دبیرستان دخترانه و ۳ دبیرستان پسرانه) ارسال شد. همزمان با مکاتبه‌ی رسمی، به منظور اجرای دقیق فرایند جمع‌آوری داده‌ها، یکی از پژوهشگران با رعایت پروتکل‌های بهداشتی COVID-19، با هماهنگی قبلی با مدیر در دبیرستان حضور پیدا می‌کرد و با بیان اهداف و ضرورت پژوهش به جلب همکاری مدیریت مدرسه می‌پرداخت. سپس با هماهنگی معلمان، یکی از کلاس‌های درس مجازی به پژوهشگر اختصاص می‌یافت تا با ورود به کلاس آنلاین، لینک پرسش‌نامه‌ها را در اختیار دانش‌آموزان قرار دهد و پرسش‌نامه‌ها تکمیل شوند. گردآوری داده‌ها با استفاده از دو

(Cyber-victim) یا زورگو- قربانی سایبری (Cyber-bully victim) انجام می‌شود و عمل تهاجمی و عمدی (توسط یک یا چند نفر) به معنای آسیب رساندن به کسی است که قادر به دفاع از خود نیست، از طریق رسانه الکترونیکی (به عنوان مثال وبلاگ، وب سایت، ایمیل، چت و غیره). این می‌تواند شامل پرخاشگری کلامی، تمسخر، به اشتراک‌گذاری عکس بدون توافق و سایر اقدامات تهاجمی عمدی رفتار باشد که از زورگویی چهره به چهره می‌تواند جدی‌تر و استرس‌زاتر باشد (۱۰، ۱۱).

زورگویی سایبری پیامدهای بالقوه شدید سایکوسوشیال به همراه دارد و می‌تواند منجر به پیامدهای منفی روانشناختی در نوجوانان شود (۱۲). ارتباط بین زورگویی سایبری و بهزیستی روانشناختی نوجوانان در مطالعات مختلف بررسی شده است، دانش‌آموزان درگیر در قربانی و زورگویی سایبری اختلالات روانی جدی را تجربه می‌کنند و دارای سطوح پایین‌تری از بهزیستی روانشناختی هستند (۱۳-۱۵).

بهزیستی روانشناختی (Psychological well-being) تلاشی برای کمال در جهت تحقق توانایی‌های واقعی بالقوه فرد و شامل پذیرش خود (Self-acceptance) رشد شخصی (Personal growth)، هدف و جهت‌گیری در زندگی (زندگی هدفمند، Purpose in life)، تسلط بر محیط (Environmental mastery)، خودمختاری (استقلال، Autonomy) و ارتباط مثبت با دیگران (Positive relations with others) است که باعث رضایت کلی فرد از زندگی می‌شود (۱۶). زورگویی سایبری، بهزیستی قربانیان را تحت تأثیر قرار می‌دهد و آنان را دچار اختلالات عاطفی مانند نگرانی، ترس و غم می‌کند که این احساسات ممکن است بر زندگی آینده‌ی آن‌ها تأثیر بگذارد. کودکان و نوجوانانی که هم قربانی و هم زورگوی سایبری هستند مستعد بالاترین ریسک برای مشکلات روانی-اجتماعی از قبیل علائم افسردگی، اضطراب و استرس و همچنین سطوح پایین‌تر بهزیستی کلی هستند (۲۰-۱۷).

زورگویی سایبری در نوجوانان به طور مداوم با پیامدهای منفی بهزیستی روانشناختی مرتبط است (۲۱). مطالعات زیادی اثرات منفی روانی، اجتماعی و تحصیلی دانش‌آموزان قربانی از جمله افسردگی، اضطراب اجتماعی، سرخوردگی و ناامیدی، عزت نفس پایین، احساس خشم، خجالت، ترس، سرزنش کردن خود، گرایش به مصرف مواد، مدرسه‌گریزی، پیشرفت تحصیلی کمتر، و گرایش به خودکشی را تأیید کرده‌اند (۲۲، ۲۳). بطور کلی می‌توان گفت، زورگویی سایبری بطور بالقوه می‌تواند بهزیستی دانش‌آموزان را تحت‌الشعاع قرار داده و منجر به پیامدهای منفی در زندگی شخصی، تحصیلی و اجتماعی و دانش‌آموزان گردد. در واقع، مطالعات موجود پیشنهاد می‌کنند که درگیر شدن کودکان و نوجوانان در زورگویی سایبری در هر نقشی،

پرسش‌نامه (پرسش‌نامه‌ی زورگویی سایبری و پرسش‌نامه‌ی کوتاه ۱۸ سؤالی مقیاس بهزیستی روانشناختی ریف) به شرح زیر انجام شد:

پرسش‌نامه‌ی زورگویی سایبری (CBVEQ): نسخه‌ی انگلیسی Antoniadou و همکاران ۲۰۱۶ (۲۷)، با نمره‌گذاری به صورت طیف لیکرتی ۵ درجه‌ای است (هرگز، یک یا دوبار، بعضی اوقات، اکثر مواقع و هر روز) و دارای ۱۲ سؤال در دو عامل تجربه‌ی زورگویی سایبری و عامل قربانی سایبری است. این پرسش‌نامه از روایی مناسبی برخوردار است و این پرسش‌نامه از اعتبار مناسبی برخوردار است و ضریب آلفای کرونباخ برای عامل قلدری سایبری ۰/۸۹ و برای عامل قربانی سایبری ۰/۸۰ است (۲۸). روایی و پایایی این پرسش‌نامه در ایران توسط بشرپور و زردی (۱۳۹۸) تأیید شده و ضریب آلفای کرونباخ برای عامل زورگویی سایبری و قربانی سایبری و برای کل مقیاس به ترتیب ۰/۷۵، ۰/۷۸، ۰/۷۹ به دست آمد. همچنین شاخص‌های تحلیل عاملی تأییدی نشان داد که این مدل از برازش مناسبی برخوردار است ($RMSEA = 0.071$ ، $NFI = 0.91$ ، $CFI = 0.921$). در نتیجه می‌توان گفت که این مقیاس ابزار مناسبی جهت ارزیابی رفتار قلدری سایبری و قربانی سایبری در جمعیت نوجوانان ایرانی است (۲۹).

پرسش‌نامه‌ی کوتاه ۱۸ سؤالی مقیاس بهزیستی روانشناختی ریف (RSPWB): مقیاس بهزیستی روانشناختی ریف، ۱۹۸۹ (۳۰)، مشتمل بر ۶ عامل (تسلط بر محیط، استقلال، ارتباط مثبت با دیگران، رشد شخصی، هدفمندی در زندگی و پذیرش خود) در یک پیوستار ۶ درجه‌ای (از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم) است هم‌سنجی نسخه‌ی کوتاه مقیاس بهزیستی روانشناختی ریف با مقیاس اصلی از ۰/۷ تا ۰/۸۹ متغیر بوده است. در ایران، همسانی درونی این مقیاس با استفاده از آلفای کرونباخ در ۶ عامل پذیرش خود، تسلط محیطی ارتباط مثبت با دیگران، داشتن هدف در زندگی، رشد شخصی و استقلال برابر با ۰/۵۱، ۰/۷۶، ۰/۷۵، ۰/۵۲، ۰/۷۳، ۰/۷۲ و برای کل مقیاس ۰/۷۱ به دست آمد و همچنین، روایی سازه‌ی پرسش‌نامه نیز بررسی شد و نتایج نشان داد ابزار از نظر سازه‌ای روان است (۳۱). به علاوه، این پرسش‌نامه توسط خانجانی و همکاران در دختران و پسران ایرانی مورد هنجاریابی قرار گرفته و نتایج به دست آمده نشان‌دهنده‌ی مناسب بودن این پرسش‌نامه برای سنجش بهزیستی روانشناختی در دختران و پسران نمونه‌ی ایرانی می‌باشد (۳۲).

تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه‌ی ۲۵ (version 25, IBM Corporation, Armonk, NY) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. گزارش توصیفی متغیرهای عددی بصورت میانگین و انحراف معیار و متغیرهای غیر عددی بصورت تعداد و درصد انجام شد. رابطه متغیرهای عددی با تحلیل هم‌سنجی انجام گرفت. از آزمون

یافته‌ها

ویژگی‌های فردی، خانوادگی و تحصیلی مشارکت‌کنندگان مطابق با جدول ۱ می‌باشد. یافته‌های همبستگی زورگویی و قربانی شدن سایبری با بهزیستی روانشناختی در جدول ۲ آورده شده است. بطور کلی نتایج نشان داد، رابطه زورگویی سایبری با بهزیستی روانشناختی به طور کلی معنی‌دار و منفی بود، به این معنا که زورگویی سایبری بهزیستی روانشناختی را کاهش می‌داد. همچنین از بین مؤلفه‌های بهزیستی روانشناختی، تمام مؤلفه‌ها با زورگویی سایبری ارتباط معنی‌دار و منفی داشتند؛ بدین معنا که با کاهش تسلط بر محیط، استقلال، ارتباط مثبت با دیگران، رشد شخصی، هدفمندی و پذیرش خود، دانش‌آموزان بیشتر زورگویی سایبری می‌شوند و در این میان بیشترین همبستگی زورگویی سایبری با مؤلفه تسلط بر محیط دیده شد.

رابطه‌ی قربانی شدن سایبری با بهزیستی روانشناختی معنی‌دار و منفی بود، به این معنا که قربانی شدن سایبری، بهزیستی روانشناختی را کاهش می‌داد. همچنین از بین مؤلفه‌های بهزیستی روانشناختی، تمام مؤلفه‌ها به غیر از هدفمندی با قربانی سایبری ارتباط معنی‌دار و منفی داشتند. بدین معنا که با کاهش تسلط بر محیط، استقلال، ارتباط مثبت با دیگران، رشد شخصی و پذیرش خود، دانش‌آموزان بیشتر قربانی زورگویی سایبری می‌شوند و در این میان بیشترین همبستگی منفی قربانی شدن سایبری با مؤلفه‌ی تسلط بر محیط دیده شد.

بحث

این مطالعه در سال ۱۴۰۰-۱۴۰۱ با هدف بررسی ارتباط زورگویی سایبری و بهزیستی روانشناختی دانش‌آموزان مدارس متوسطه‌ی دوم شهر اصفهان انجام شد با توجه به یافته‌های پژوهش، متغیر زورگویی سایبری به ترتیب با متغیرهای بهزیستی روانشناختی، تسلط بر محیط،

جدول ۱: ویژگی‌های دموگرافیک (سن، جنس، محل تحصیل و ...) دانش‌آموزان

ویژگی‌ها	فراوانی (درصد)
سن*	۱۶/۲۷ (۰/۸۸)
جنس	دختر ۶۴۲ (۶۱/۱)
	پسر ۴۰۹ (۳۸/۹)
	ناحیه ۱ ۶۱ (۵/۸)
	ناحیه ۲ ۱۶۰ (۱۵/۲)
	ناحیه ۳ ۱۴۳ (۱۳/۶)
	ناحیه ۴ ۳۷۹ (۳۶/۱)
نوع مدرسه	ناحیه ۵ آموزش و پرورش محل تحصیل ۱۲۷ (۱۲/۱)
	ناحیه ۶ ۱۸۱ (۱۷/۲)
	دولتی ۶۰۵ (۵۷/۹)
	غیرانتفاعی ۸۰ (۷/۶)
	نمونه دولتی ۱۹۱ (۱۸/۲)
	هیأت امنایی ۱۷۱ (۱۶/۳)
	دارد ۲۷ (۶/۲)
	ندارد ۱۰۲۴ (۹۷/۴)
	کمتر از یک ساعت ۱۲۷ (۱۲/۱)
	یک تا دو ساعت ۳۸۳ (۳۶/۴)
محل زندگی	بیش از دو ساعت ۵۴۱ (۵۱/۵)
	شهر ۹۹۲ (۹۴/۳۹)
	حاشیه‌ی شهر ۵۹ (۵/۶۱)
	زندگی با پدر و مادر ۹۶۸ (۹۲/۱)
	زندگی با مادر ۶۲ (۵/۹)
	زندگی با پدر ۱۵ (۱/۴)
	زندگی با افرادی غیر از پدر و مادر ۶ (۰/۱)
وضعیت خانواده	سابقه‌ی رفتار ناسالم (مصرف سیگار، الکل و مواد مخدر)
	دارد ۲۷ (۶/۲)

*: میانگین (انحراف معیار)

جدول ۲: ضریب همبستگی زورگویی و قربانی شدن سایبری با بهزیستی روانشناختی

متغیر	قربانی سایبری	زورگویی سایبری
تسلط بر محیط	-۰/۳۲۶**	-۰/۳۱۴**
استقلال	-۰/۰۶۸*	-۰/۰۸۲**
ارتباط مثبت با دیگران	*-۰/۲۱۰	-۰/۲۳۶**
رشد شخصی	-۰/۱۴۳**	-۰/۲۱۷**
هدفمندی	-۰/۰۵۶	-۰/۱۵۸**
پذیرش خود	-۰/۲۲۳**	** -۰/۲۲۲
بهزیستی روانشناختی	-۰/۲۶۹**	-۰/۳۲۰**

*: همبستگی در سطح ۰/۰۵ معنی‌دار است؛ **: همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنی‌دار است.

کاهش می‌دهد که این یافته با نتایج Thai و همکاران همگام بود. آن‌ها در بررسی تأثیر زورگویی بر بهزیستی روانشناختی دانش‌آموزان دریافتند، زورگویی سایبری، بر بهزیستی روانشناختی دانش‌آموز تأثیر دارد (۳۴).

رشد شخصی، پذیرش خود، هدفمندی و ارتباط مثبت با دیگران رابطه‌ی معنی‌دار و منفی داشت ولی رابطه‌ی آن با استقلال معنی‌دار نبود. بنابراین زورگویی سایبری، بهزیستی روانشناختی افراد را

از محدودیت‌های این مطالعه، عدم امکان دسترسی حضوری به دانش‌آموزان با توجه به همه‌گیری کرونا بود، که با پرسش‌نامه‌ی الکترونیکی حل شد. عدم همکاری گسترده‌ی دانش‌آموزان به پاسخگویی که با ارتباطات شغلی و جلب همکاری دبیران رفع شد. عدم تمایل مدیران مدارس به همکاری به سبب مشغله‌ی زیاد که با کمک معاونان آموزشی و فناوری، همچنین مشارکت فعال در برگزاری جلسات آموزش خانواده توسط پژوهشگر مرتفع گردید.

نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش می‌تواند توسط نوجوانان در معرض زورگویی سایبری، چه به عنوان زورگو و چه به عنوان قربانی و خانواده‌ی آنان، همچنین دبیران و مسئولین آموزش و پرورش مورد استفاده قرار گیرد. مسئولان آموزش و پرورش بایستی نحوه‌ی مشارکت نوجوانان در زورگویی و قربانی شدن سایبری و برنامه‌ریزی برای پیشگیری و کاهش آسیب‌ها و خطرات آن را مدنظر قرار داده و زمینه‌ی دریافت آموزش‌های مورد نیاز نوجوانان در این رابطه را فراهم سازند.

در راستای بهبود نگرش والدین و معلمان در ارتباط زورگویی سایبری و بهزیستی روانشناختی دانش‌آموزان، برنامه‌ها و مداخلات پیشگیرانه برنامه‌ریزی شده از طریق جلسات آموزش خانواده، کارگاه‌ها و دوره‌های ضمن خدمت مدنظر قرار گیرد. انجام تحقیقاتی با این مضامین به دفعات و در زمان‌های مختلف به صورت مطالعات طولی و بررسی سایر عوامل تأثیرگذار بر رابطه‌ی بین متغیرهای پژوهش، شناخت عوامل مؤثر بر متغیرهای پژوهش و انجام پژوهش‌های مشابه در مقاطع تحصیلی، شهرها و مناطق مختلف و مناطق روستایی، حاشیه‌ای و مناطق مرزی مفید است.

تشکر و قدرانی

این مقاله با کد پایان‌نامه‌ی ۳۹۹۱۰۵۹ در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان به تصویب رسید. یاز دانش‌آموزان و فرهنگیان محترم که ما را در اجرای این پژوهش یاری رساندند، کمال تشکر را داریم.

به نسبتی که افراد درگیر زورگویی سایبری شوند، احساسات ناخوشایند بیشتری را تجربه می‌کنند؛ این افراد تسلط کمتری بر محیط اطراف خود دارند، از رشد شخصی و پذیرش خود کمتری برخوردارند و در هدفمندی در زندگی قدرتمند نیستند. لازم به ذکر است که افرادی که روابط بیشتری با دیگران دارند به عبارتی افراد برون‌گرا و افرادی که از استقلال بیشتری برخوردارند، امکان بروز زورگویی در آنان بیشتر فراهم است. در این رابطه طلایی و همکاران، بیان داشتند که برون‌گرایی باعث افزایش زورگویی سایبری شده در حالی که سایر ویژگی‌ها همچون انعطاف‌پذیری، با وجدان بودن و دلپذیر بودن همچنان تأثیر منفی دارند (۳۳).

همچنین متغیر قربانی شدن سایبری به ترتیب با متغیرهای بهزیستی روانشناختی، تسلط بر محیط، استقلال، ارتباط مثبت با دیگران، رشد شخصی و پذیرش خود، رابطه‌ی معنی‌دار و منفی داشت ولی رابطه‌ی آن با هدفمندی، معنی‌دار نبود. بنابراین قربانی شدن سایبری، بهزیستی روانشناختی افراد را کاهش می‌دهد. در این رابطه Thai و همکاران در بررسی قربانی شدن سایبری و ارتباط آن با شرایط نوجوانان ویتنامی دریافتند، دانش‌آموزانی که قربانی شدن سایبری را تجربه کردند، ۱/۸۱ برابر احتمال داشتن علائم افسردگی را تجربه کردند و کسانی که زورگویی سایبری را تجربه کرده‌اند، احتمال بیشتری برای داشتن علائم افسردگی داشتند (۳۴).

اضطراب و افسردگی به کاهش بهزیستی روانشناختی، پذیرش خود و ارتباط مثبت با دیگران می‌انجامد و به نسبتی که افراد درگیر قربانی سایبری می‌شوند، بهزیستی روانشناختی آنان کاهش یافته و به دنبال آن علائم افسردگی بیشتری را تجربه می‌کنند. مشکلات روانشناختی مانند علائم افسردگی می‌تواند منجر به کاهش مهارت‌های اجتماعی، گرایش جوانان به کناره‌گیری از دیگران و کاهش جذابیت آن‌ها برای همسالان شده و از این رو احتمال تبدیل شدن به قربانی قلندری را افزایش می‌دهد (۳۵). متغیرهای روانی-اجتماعی مانند افسردگی یا اضطراب، ارتباط قوی با زورگویی سایبری دارند و بهبود آن می‌تواند در پیشگیری از اثرات منفی درگیری در زورگویی سایبری و افزایش بهزیستی روانشناختی مدنظر قرار گیرند.

References

- Jadambaa A, Thomas HJ, Scott JG, Graves N, Brain D, Pacella R. Prevalence of traditional bullying and cyberbullying among children and adolescents in Australia: A systematic review and meta-analysis. *Aust N Z J Psychiatry* 2019; 53(9): 878-88 .
- Evangelio C, Rodriguez-Gonzalez P, Fernandez-Rio J, Gonzalez-Villora S. Cyberbullying in elementary and middle school students: A systematic review. *Computers & Education* 2022; 176: 104356.
- Aizenkot D, Kashy-Rosenbaum G. WhatsApp cyberbullying among children and adolescents in Israel: A pilot research. *Educational Counseling* 2017; 20(12): 363-89.
- Kazan H. Cyber Bullying and Violence Literacy in the Context of Digitalization. *Research Anthology on Combating Cyber-Aggression and Online Negativity*: IGI Global; 2022. p. 496-519.
- Karmakar S, Das S, editors. *Understanding the rise of*

- Twitter-based cyberbullying due to COVID-19 through comprehensive statistical evaluation. Proceedings of the 54th Hawaii international Conference on System Sciences. Maui, Hawaii (Virtual); 2021.
6. Kee DMH, Al-Anesi MAL, Al-Anesi SAL. Cyberbullying on social media under the influence of COVID-19. *Global Business and Organizational Excellence* 2022; 41(6): 11-22.
 7. Barlett CP, Simmers MM, Roth B, Gentile D. Comparing cyberbullying prevalence and process before and during the COVID-19 pandemic. *J Soc Psychol* 2021; 161(4): 408-18.
 8. Polanin JR, Espelage DL, Grotperter JK, Ingram K, Michaelson L, Spinney E, Valido A, Sheikh, Cagil Torgal, Luz Robinson. A systematic review and meta-analysis of interventions to decrease cyberbullying perpetration and victimization. *Prev Sci* 2022; 23(3): 439-54.
 9. Karin H, Laura L. Cyberbullying and psychological well-being in young adolescence: the potential protective mediation effects of social support from family, friends, and teachers. *Int J Environ Res Public Health* 2019; 17(1): 45.
 10. Smith PK, Mahdavi J, Carvalho M, Fisher S, Russell S, Tippett N. Cyberbullying: Its nature and impact in secondary school pupils. *Journal of child psychology and psychiatry* 2008; 49(4): 376-85.
 11. Chesney T, Coyne I, Logan B, Madden N. Griefing in virtual worlds: causes, casualties and coping strategies. *Information Systems Journal* 2009; 19(6): 525-48.
 12. Montes Á, Sanmarco J, Novo M, Cea B, Arce R. Estimating the psychological harm consequence of bullying victimization: a meta-analytic review for forensic evaluation. *Int J Environ Res Public Health* 2022; 19(21): 13852.
 13. Kutok ER, Dunsiger S, Patena JV, Nugent NR, Riese A, Rosen RK, Ranney ML. A cyberbullying media-based prevention intervention for adolescents on instagram: pilot randomized controlled trial. *JMIR Ment Health* 2021; 8(9): e26029.
 14. Fiddiana N, Priyambodo AB. The correlation between self-control and cyberbullying at private high school X in bogor. *KnE Social Sciences* 2022; 2021: 255-66.
 15. Agle J, Jun M, Eldridge L, Agle DL, Xiao Y, Sussman S, et al. Effects of ACT Out! social issue theater on social-emotional competence and bullying in youth and adolescents: Cluster randomized controlled trial. *JMIR Ment Health* 2021; 8(1): e25860.
 16. Faircloth AL. Resilience as a mediator of the relationship between negative life events and psychological well-being [Thesis]. Statesboro, GA: Georgia Southern University; 2017.
 17. Arabi P, Bagheri N, Mirhashemi M. The prediction dependency on virtual social networks based on alexithymia, attachment styles, well-being psychological and loneliness. *Iranian Journal of Psychiatric Nursing* 2021; 9(1): 66-76.
 18. Garaijordobil M, Mollo-Torrico JP, Machimbarrena JM, Páez D. Cyberaggression in adolescents of Bolivia: Connection with psychopathological symptoms, adaptive and predictor variables. *Int J Environ Res Public Health* 2020; 17(3): 1022.
 19. Martínez J, Rodríguez-Hidalgo AJ, Zych I. Bullying and cyberbullying in adolescents from disadvantaged areas: Validation of questionnaires; prevalence rates; and relationship to self-esteem, empathy and social skills. *Int J Environ Res Public Health* 2020; 17(17): 6199.
 20. Zhang X, Han Z, Ba Z. Cyberbullying involvement and psychological distress among Chinese adolescents: the moderating effects of family cohesion and school cohesion. *Int J Environ Res Public Health* 2020; 17(23): 8938.
 21. Nixon CL. Current perspectives: the impact of cyberbullying on adolescent health. *Adolesc Health Med Ther* 2014; 5: 143-58.
 22. Katzer C, Fetchenhauer D, Belschak F. Cyberbullying: Who are the victims?: A comparison of victimization in internet chatrooms and victimization in school. *Journal of Media Psychology: Theories, Methods, and Applications* 2009; 21(1): 25-36.
 23. Mason KL. Cyberbullying: A preliminary assessment for school personnel. *Psychology in the Schools* 2008; 45(4): 323-48.
 24. Hellfeldt K, López-Romero L, Andershed H. Cyberbullying and psychological well-being in young adolescence: the potential protective mediation effects of social support from family, friends, and teachers. *Int J Environ Res Public Health* 2020; 17(1): 45.
 25. Uslu NA, Durak HY. Parental awareness and supervision to prevent cyberbullying: Scale adaptation and a review in terms of demographic variables. *Children and Youth Services Review* 2022; 133: 106329.
 26. Arató N, Zsidó A, Rivnyák A, Péley B, Lábadi B. Risk and protective factors in cyberbullying: the role of family, social support and emotion regulation. *Int J Bullying Prev* 2022; 4(2): 160-73.
 27. Antoniadou N, Kokkinos CM, Markos A. Possible common correlates between bullying and cyberbullying among adolescents. *Psicología Educativa* 2016; 22(1): 27-38.
 28. Antoniadou N, Kokkinos CM, Markos A. Development, construct validation and measurement invariance of the Greek cyber-bullying/victimization experiences questionnaire (CBVEQ-G). *Computers in Human Behavior* 2016; 65: 380-90.
 29. Basharpour S, Zardi B. Psychometric properties of Cyber-Bullying/Victimization Experiences Questionnaire (CBVEQ) in students [in Persian]. *Journal of School Psychology* 2019; 8(1): 43-57.
 30. Ryff CD. Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of personality and social psychology* 1989; 57(6): 1069-81.
 31. Kafka GJ, Kozma A. The construct validity of Ryff's scales of psychological well-being (SPWB) and their relationship to measures of subjective well-being. *Social Indicators Research* 2002; 57: 171-90.
 32. Khanjani M, Shahidi S, Fathabadi J, Mazaheri MA, Shokri O. Factor structure and psychometric properties of the Ryff's scale of Psychological well-being, short form (18-item) among male and female

- students. *Thoughts and Behavior in Clinical Psychology* 2014; 9(32): 27-36.
33. Talaei M, Sharifi S, Kadkhodaei M. The effect of ethnic-cultural empathy on cyberbullying with a moderating role of personality traits (Case study: Secondary school girls in Isfahan) [in Persian]. *Journal of Social Sciences* 2022; 19(1): 191-218.
34. Thai TT, Duong MHT, Vo DK, Dang NTT, Huynh QNH, Tran HGN. Cyber-victimization and its association with depression among Vietnamese adolescents. *PeerJ* 2022; 10: e12907.
35. Gámez-Guadix M, Orue I, Smith PK, Calvete E. Longitudinal and reciprocal relations of cyberbullying with depression, substance use, and problematic internet use among adolescents. *J Adolesc Health* 2013; 53(4): 446-52.

The Relationship between Cyberbullying and Psychological Well-Being of Secondary High School Students in Isfahan City

Mostafa Amini-Rarani¹, Zahra Heydari², Malihe Kahi³

Original Article

Abstract

Background: Bullying has become a growing concern among teenagers, particularly in the context of cyberbullying, where electronic devices are used to harass others. Understanding the distinct roles of cyberbullies and victims of cyberbullying concerning various dimensions of psychological well-being is crucial. Therefore, this research was conducted to determine the relationship between cyberbullying and the psychological well-being of secondary high school students in Isfahan City.

Methods: This study employed a cross-sectional design, with the research population consisting of high school students in Isfahan in 2021-2022. A stratified sampling method was used to select 1051 students, and data were collected through a checklist and three questionnaires, namely cyberbullying by Antoniado *et. al.* and an 18-item psychological well-being scale by Ryff.

Findings: There was an inverse and significant relationship between cyberbullying and psychological well-being and its dimensions (except independence and positive relationship with others). There was an inverse and significant relationship between cyber victimization and psychological well-being and its dimensions (except purposefulness).

Conclusion: The study highlights that high school students involved in cyberbullying and cyber victimization are susceptible to adverse consequences, leading to a decline in their psychological well-being. Parents, teachers, and officials of the education organization must be well aware of how teenagers participate in bullying, as well as the consequences and variables affecting it.

Keywords: Cyberbullying; Cyber victims; Psychological well-being.

Citation: Amini-Rarani M, Heydari Z, Kahi M. **The relationship between cyberbullying and psychological well-being of secondary high school students in Isfahan city.** J Isfahan Med Sch 2024; 42(773): 545-52.

1- Associate Professor, Social Determinants of Health Research Center, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

2 -Assistant Professor, Department of Epidemiology and Biostatistics, School of Health, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

3- PhD Student, Student Research Committee, School of Medical Information and Management, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

Corresponding Author: Malihe Kahi, PhD Student, Student Research Committee, School of Medical Information and Management, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran; Email: malih.491979@gmail.com